

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 20. kimovca 1866.

List 27.

Kaj premore hudobna ženska.

(Konec.)

Dolgo smo se mudili pri lepih lastnostih hišne gospodinje in lepo izrejenih otrok. O da bi se le veliko mater našlo, ki bi Anico posnemale, da bi se vsi otroci tako lepo obnašali, kakor trije dečki une deržine! Kako lepo bi bilo vender na svetu! — Poglejte zdaj pa še očeta in posnemajte ga. Oče Janez je bil delaven tkavec. Ves ljubi teden je za statvami sedel in prislužil si marsikak soldič. V saboto večer je hišo z vsem potrebnim oskerbel za celi prihodnji teden in še nekatere solde je na stran djal. Ne da bi jih bil v nedeljo po kerčmah zadegal, temuč v skrinico jih je zaklenil, nekaj pa za reveže odločil. Le-tim so mogli otroci milošnjo dajati. Tako so se vadili radodarnosti in usmiljenja do ubozih. V nedeljo zjutraj po jutranji molitvi so se lepo praznično napravili in po treznem zajutreku so se vsi skupaj podali k sv. maši v farno cerkev, ki je bila blizo pol ure daleč. Po poti so imeli zmiraj čedne, nedolžne in keršanske pogovore; nikoli niso obirali drugih ljudi, kakor njih sosedje. V cerkvi sta bila Janez in njegova žena naj bolj pobožna, njih otroci naj bolj mirni in pazljivi, starim in mladim v lep izgled. Domu vernivši se so otroci odgovor dali o tem, kar so v cerkvi slišali. Ti čedni otročiči so vedili vso pridigo ponoviti. Cesar ni eden vedil, vedil je drugi. Domá pokosijo in se gredo na vertič sprehajat. Pod staro češnjo bere kateri si bodi nekoliko iz dobrih bukev ali pa iz cerkvenega časnika, ki so radi prihranili zanj nekatere desetice, da so imeli o praznikih podučno in kratkočasno berilo. Pa tudi ogledovali so, kako jim raste, kar so imeli sejanega. Tako so jim tekli srečni dnevi, mesci in leta. Pridnost, marljivost in zdrave roke, ki so se rade v molitvi sklepale, so jim marsikteri goldinarček prislužile. Tako je prišla k hiši njiva za njivo, travnik za travnikom in hlev poln lepo rejene živinice. Šteli so jih zdaj sosedje med naj premožniše v vasi, dasiravno je bilo še le malo let, ko so bili reveži. Kjer je strah Božji, tam je sv. Duh, ki predale polni. Pa zavoljo tega bogaboječa družina ni postala prevzetna in sebična, ampak vedno bolj vdano je Bogu služila, kolikor bolj jo je blagoslavljal. Vbogajme je obilniše dajala, kakor prej. Gosposki so odmerjene davke vselej voljno in o pravem času plačevali, kakor jih je Kristus učil: „Dajte Bogu, kar je Božjega in cesarju, kar je cesarjevega.“

Da kratko povem, v tej družini je bilo vse prav in po volji Božji. Bog in vsi nebeščani so imeli veliko dopadenje nad-njo. Že na tem svetu je imela nekako rajsko veselje.

Tako, dragi bravec, sem ti popisal okoliščine te srečne družine. Kaj ne, da si želiš biti njen ud? Kaj

ne, da taka družina se na svetu ne najde v vsakem kotu? —

Satan, lažnik, goljuf in zapeljivec od začetka, nikdar ne praznuje. Gerdi nevošljivec, kakor rjoveči lev semtertje dirja in išče, koga bi požerl. Iskal je tudi našo družinico v veliko nesrečo pahiniti. Vse, kar je vedil in znal, je poskusil, da bi jo zapeljal in v svojo oblast dobil. Prilizuje se naj prvo Janezu in ga napihuje: „Kaj se boš revež teden za tednom trudil, kakor neugnana živina, in v nedeljo si še požirka vina ne privošiš? Kdo bi vedno pri delu sedel, v nedeljo pa v cerkvi preklečal? Priboljšaj si in raduj se, dokler živiš! Sej le enkrat živiš, bedak! glej kako so drugi dobre volje v kerčmi in na plesišču!“

Človek, bolj nagnjen k slabemu kakor k dobremu, se da hitro zapeljati, ako vsak vsak dan ne prosi Boga za stanovitnost. Posebno nevarno je za premožnega; zato jih modri Bog toliko v revščini pušči, ker tako se ložej zveličajo. Tudi Janez posluša zlobno skušnjavo. V dobrem vedno mlačneji prihaja Janez in ne hodi več po tisti poti, kakor prej. Delo mu nič kaj več ne diši, v cerkev le za silo še zahaja, pač večkrat v kerčmo. Postopači hitro ovohajo, kako je z njim in ga obsujejo ter se mu prilizujejo, da jim piti plačuje. Poprime se verh tega še nesrečne igre. Se vé, tovariši mu puštijo od začetka dobivati, da ga pozneje toliko bolj žulijo. To je navadna šega teh izurjenih tičev, s katero novake lové v svojo mrežo. Naj kratko povem: Janez in njegova vedna pa časna sreča je bila na kraju globokega brezdna. Za svojo družino ni več maral in celó pretopal je dobro svojo ženko brez potrebe, ko je ves opit domú prihajal, bolj živini kakor ljudem podoben.

Reva Anica je debele solze prelivala in k Bogu zdihovala v svojih nadlogah. Z milim glasom in s prijazno besedo je moža prosila, naj se poboljša. Prosila je in svarila neprenehoma, in glejte! njena stanovitna molitev in prizadevanje ni bilo zastoj. Posebno je tudi to veliko pomagalo, ker ona nikoli ni nad njim rjula ali ga gerdo zmerjala, še manj pa vpricho otrok ga oštevala. Bog jo je uslišal in moža ji spreobernal. Nekega dne mu je posebno k sercu govorila, in sprevidil je nanagloma globoki prepad, v kterega je pogrezoval samega sebe in vso družino. Sramota in žalost ga obide. Mirno sname razpelo (britko martro) s stene in sklep stori za terdno, da se hoče poboljšati. Sklep je tudi zvesto spolnoval in bil je zopet pravi mož, kakor poprej. Prijaznost in ne jezičnost njegove žene ga je spreobernala z Božjo pomočjo. To si pa tudi vé, vsakdanje zakonice, ki vas tolikrat vaš ostri jezik tepe, — za uho zapišite.

Vrag je vidil, da pri Janezu že ne bo kaj opravil, za toraj je pobral sila in kopita in jo potepen naprej pobrisal.

Ali za nekaj časa se zopet pritepe, se Anice poprime in jo šunta, naj se bolj po stanu, to je ošabno in nečimerno nosi. Naj možu včasih tudi zobe pokaže, ne da bi ga zmiraj ubogala, mu molčala, stregla in ga spoštovala. Ana se res jame nekako osorno obnašati, hoče le sama gospodariti, nobena reč ji ni prav, vse hoče naj bolje vediti itd. Toda njen mož, lastne slabosti svest si, jo le prijazno svari in sem ter tje pokrega, in kmali je bilo zopet vse prav in pri starem. — Neporednost ljudi in ne zalezovanja satanovo ne more sreče te hiše za stalno spodkopati. Pri hiši kraljuje zopet mir in zložnost, in strah Božji se vterjuje vedno bolj in bolj.

Ko je zmaj peklenški sprevidil, da z vsimi zvičami nič ne opravi, si drugo izmislil. In kaj mislite, kaj? Neko babše je zapletel v svojo mrežo in jo oslepil, kakor brezserčen tičar šinkovca, da ž njim lovi druge ptiče. Gotovo je to, da staro žence je bilo prav neko jutro pri uni družini. Stopivši čez prag že jame čenčati po svoji navadi o vsem, kar je bilo, in kar ni bilo, še preden jo je kdo nagovoril. Anica je bila sama doma. To je babura že prej dobro vedila. Kakor zvita mačka se ji prilizuje, vse sosede po versti obira in k koncu še pristavi: Mislite si, draga Anica, kako gerde reči se v naši vasi godé! Veste, da včeraj je bil god unega siromaka — hm, že veste, ki ga vsi za tacega poštenjaka imajo; veste, da včasih rad kaj dobrega vgrizne in nima kje vzeti; — in včeraj celo njegov god! Njegov sin je sinoč veliko kozo domu pripeljal in koj na meh so jo oderli in si jo za večerjo pripravili. Kje jo je neki dobil, če ne ukradel? Lahko in lepo je nič delati, pa dobro jesti. . . . Tako je babica klepetala zdaj to zdaj uno, in ni dala Anici spregovoriti, ki je dobro vedila, da včeraj ni bil sosedov god in da njegov sin že osem dni v postelji bolan leži. To ti je bila babura iz tiste verste, ki nimajo drugzega dela kakor bližnjega opravljati, pa nikoli ne spoznajo, da je to velik greh. Sreča še, da se tacih spak še vender posebno veliko ne najde, in pa da jih pametni ljudje hitro spoznajo ter jim ne verjamejo. Bila je pa una tako hudobna in ostudna, da so jo vsi praznoverci za copernico imeli, in razuzdani otročaji so kamnje in blato za njo lučali, kjer koli se je med ljudi prikazala. Dolgo časa se je Janezovim vsilovala in jih mudila. Anica gre postiljat; to je pričakovala starka in šla za njo blebetaje. Preden odide, potegne nožič iz žepa in ga skrivaj pod zglavje vtakne. Kdo si vé, kaka peklenška reč ji je bila to misel dala? Za malo časa se poslovi in odide nadalje čenčaje in čobodraje, kakor bi lešnike hrustala. Anica se globoko odahne vesela, da se je vender enkrat te nadleže znebila, ker ušesa so jo že bolele dolgega zlobodranja. Pač neki žalostni predčutki so ji serce stiskali, kakor da bi jo mora tlačila, revica ni mislila, še sanjalo se ji ni, da ure njenega življenja so že odštete.

Janez je bil ta čas na polji. V senci pod lepo polno jablano je počival premišljevaje Božjo dobrotljivost, kar se mu približa Ruska, — tako hočemo hudobno babše imenovati. Na vse usta mu začne pripovedovati, kaj da je doma pri njem vidila in slišala. „Glejte, Janez, vi se tukaj trudite sam in nič se ne zmenite, kaj se doma godi, kako vaša žena dela in živi.“ Kaj se lažeš, gerdoba!“ „Toda bom pa molčala, če vam je ljubše, — kar vem to povem; vi pa, če se za nič ne zmenite, pustite, naj vam pa glavo odrežejo.“ — „Kaj glavo? Kdo neki? tvoj ostri jezik!“ — „Če vam ni na svojem lastnem življenju nič ležeče: meni tudi ne.“ Se oberne in odhaja. Janez prestrašen: „Kaj veš? povej; toda gorjé ti, če se lažeš!“ Z veliko zgovornostjo zdaj Ruska pripoveduje, kako je zjutraj ženo v neki sumljivi družini našla; kako je nekemu denara in veliko mesnine

dala, ter še drugih reči dajala; kako se je prestrašila, ko je ona zraven prišla. „Pa še nekaj prav čudnega,“ pristavi Ruska s silo zagerbančenim obrazom in temnimi očmi, — „ravno ko sem v čumnato stopila, sem vidila, da je nož pod zglavje vaše postelje djala; — skrivaj sem dvignila in pogledala, da sem se prav prav prepričala. Kaj s tem misli, to boste morebiti sami bolj vedili, kakor jaz. Pa saj mi je tudi sama vse povedala, ko sem jo sukala in obljubila, da bom k vsemu molčala. Pa moj Bog! kdo bo k taki hudobii molčal? to bi bilo strašen greh! — Povedala mi je tedaj kakor svoji prijateljici vse na tanko, da vas nič kaj prav ne ljubi, in tako še veliko drugzega, pa kdo bo vse govoril? Skorej lastnim očem nisem hotla verjeti, kar sem vidila, in vender je tako. Zdaj veste, kaj in kako; . . . ali če ne verjamete, pa idite in prepričajte se!“ — Te končne besede so Janezu vse dvombe odvzele. Hitro se vzdigne in dirja domú kakor obseden, in molčé se naravnost k postelji podá. Privzdigne podglavje in najde — nož, kakor mu je bilo napovedano. Prestrašil se je, kakor da bi ga bila strela iz jasnega neba zadela. Po vsem životu se je tresel kakor brezova šiba in škripal z zobmi, kakor da bi ga vse peklenške pošasti po persih tergale. Jeza in žalost ga je bila tako oslepila, da ni več vedil kaj dela. Preden ga zavzeta žena še utegne poprašati, kaj mu je, ji že nož globoko v persih obtiči, da mervta in bleda obleži v lastni kervi! Neutegoma je stopila pred stol večnega Sodnika; — pa to zavoljo hudobnega jezika nesrečne babe.

Janez se zdrami iz svoje razkačenosti, sprevidi svojo veliko nesrečo; pa — Bogú se smili! — prepozno . . . Z obema rokama si terga lasé, obupljivo vpira oči v mervto truplo, ki se ne zgane več. Vest se ubijavcu oglasi in oestro ga kara: „O Janez, nesrečni Janez! kaj si storil? Gorjé tebi! gorjé, trikrat gorjé tvoji revni duši!“ Preden se je še nadjal, so bili že tudi ljudje in vojaki v pričo, ki so ga zgrabili in zvezanega v sodnijo odpeljali. Nič se ni zagovarjal in sodniki so ga hitro izprašali ter palico čez njega zlomili in k smerti obsodili. Pobožno in skesano se je bil z Bogom spravil in svojo dušo opral v vodi resnične pokore, preden ga je zadela roka pravice. Zaupljivo je bila rešena njegova duša in veseli se s svojo nedolžno ženo v nebesih; — pa njegovi otroci, uboge sirotice! Brez voditeljev in vsi zgubljeni, zapušeni so pravo pot zgrešili in v pregrehe zabredli. Brezvestni sosedje so bili z zvičami vse premoženje na-se spravili, revežem pa beraško palico dali. In veste, da ravno nekteri lakomni nevošljivci so bili babše podkupili, da naj svojo najdenost pokaže, in če res kaj vé, naj naredi eno pri tej družini, da se bo svet zgledoval in stermel. Plačilo, so rekli, ti ne bo odšlo, ne bo ti treba več stergani moledvati za vsako drobtinico. Da je pa hudobije zob tako globoko vsadila, je tudi pripomoglo, ker ji je Ana očitala, da premalo v cerkev hodi, in ker ji ni dala toliko za bele in denara, kolikor je iskala.

Če more laž človeštvu tako globoke rane sekati, mora pač res le od hudiča izvirati, ker on je lažnik in ubijavec od začetka.

Peklenšček svojim služabnikom vse obeta, pa nič ne dá. Tudi pri naši babici ni bil mož beseda. Kdo vé, kaj ji je obetal? Dal ji je nazadnje obupanje. Ko je vidila, kako strašne nasledke so njene laži imele, je šla kakor nekdanj liskarjot, in končala je sama sebe. Kakor je živela, tako je umerla.

Makarovič.

Tri mesce na Jutrovem.

V.

(Še zmiraj viditi te ni! (pesem). — Odhod iz Ramle. Raznoteri romarji in zmaga Prusov. Dragotin Haller in njegova sloveča prednika. Lep zgled mladega Francoza. Kobilice, njih požrešnost in njih jezikoslovstvo ali filologija. List patriarha Valerga in lanska letina; kolera in druge stiske; obnašanje katoliških in nekatoliških misijonarjev, tudi konzulov, v teh nadlogah; usmiljene sestre; spreobrnjenje veliko Turkov ob koleri v Lidi. „Arabske sestre!“ Ježa po judovskih hribih. Kako se obedva pod oljkami in milim nebom? Silna ploha in kaj premore čez 20 lét stari plajš od g. krojača Štekeljna?)

Še zmiraj viditi te ni!

Okrajna trikrat posvečena,

Še zmiraj viditi te ni;

Hči Sijonska — prezaželena,

Še zmiraj ni te slišati!

Želim že stopiti v svetišča,

Pa malovreden se bojim;

Bi gledal tvoje podertišča,

Al groze že naprej stermim.

Gasiti žejo si v skrivnosti,

Okó je že nastavljeno;

Pretehtovati visokosti,

Sercé ni kaj pripravljeno. —

Ni vere, upanja, ljubezni,

Gorečnost hira, je medlá;

V sercé, Zveličar, me pogrezní,

Da duša vname se hladná.

Se vmuznil bodem v množco zbrano,

Ki pela Ti je svoje dni,

Se zgubil v šumno njih „hosano“,

Da glas moj slave ne kazí.

In zdaj, odprite se planjave,

Upri v lepoti se, okó;

Odpirajo se veličave:

Zdaj — vid'lo Oljsko boš goró!

Tiho nedeljo zjutraj, 18. sušca, okoli šestih tedaj smo se poslovili z Ramlo in s postrežnimi ondotnimi očeti frančiškani, pa hajdi dalje po lepi ravnini Saron! Imeli smo še kake tri ure planega prejezditi, preden smo prišli do okroglih hribov rodú Judovega. Od Ramle dalje je bilo romarjev zmiraj več in pot kratkočasna. Zadeli smo skupaj tudi s francoskimi romarji, in pruske, ki so bili pred nami odrinili, smo dotekli pa še prehiteli; so nas pa zopet dohajali. „Avstrijani so premagali Pruse!“ rečem bližnjim tovaršem, in serčno veselje se zbudí nad zmago; le eden naših, tudi Prus, je bil nekoliko nejevoljen ter je rekel: „Das hätte ich von Ihnen nit jedacht!“ — pa ne ravno zavoljo besede, temuč ker ga je urno jezdití težko stalo zastran telesnih okolišin. Med raznimi popotniki je bilo nekaj prav imenitnih; med drugimi Švicar Dragotin pl. Haller, posestnik in mestni vradnik iz Soloturna, spreobrnjenec iz protestanstva (če ne morda iz kalvinstva) in sin po vsem svetu znane in slovečega učenega moža tega imena. Imel je seboj svojega strežnika, ki ga je povsod spremljal, pazil nanj in na njegovega konjiča. Pri marsikterih prilikah smo vidili, da so olikani možje, kakor patriarh, Hallerju v oziru na njegovega očeta posebno spoštovanje skazovali. Oče njegov Karol Ludvik, rojen v Bernu na Švicarskem 1768, sloví zlasti zavoljo državno-pravnih učenost. Poderl je staro od Locke-ta veljavno teorijo in ji dal čisto novo stalo v delu „Restauration der Staatswissenschaft“ (5 Bde. 1816—34.) Učeni mož, poln moškega značaja, pa zraven vede ni pozabil na svojo prihodnjost. Ko se je prepričal, da zastran vere ni na potu resnice, je prestopil l. 1820 v katoliško Cerkev, akoravno je mogel zavoljo tega svojim imenitnim službam slovo dati. Bil je od 1824—30 v ministerstvu v Parizu. Umerl 1854. Tudi še ta Ludvik Haller je bil

vnuč Albrehta Hallerja (roj. 1708), vesoljno slovečega fiziologa ali znanca znotranjega prirodoslovja, bilca ali botanikarja, državnika itd. — Bila je na potu v Jeruzalem tudi protestanška diakoniša, nekaj Poljakov, Štajerka od Gradca, par Slovenk (Kranjic), ki ste v službi v Aleksandrii, in več družih. Nekteri so peš hodili, drugi jahali na oslih, mulah, konjih. Posebno ginil me je mlad Francoz, ki je svoje živinče za uzdo peljal, na katero je bil spraval priletno trudno Štajerko, ki je sicer peš hodila. Mislil sem si, ta ponižni mladeneč lepo posvečuje svojo pot. Tudi kacega poljskega pešca je sem ter tje enako doletelo. Ko smo prišli na konec saronске doline in začeli iti navkreber, sem vedil prvič jutrovsko nadlogo, o kakoršni sem že tolikrat poprej bral in slišal. Po nekem nekoliko bolj zelenem prostoru je namreč mergolelo, šumelo in ob tléh pofercčevalo vse živo kobilice, ktere so bile pa še mlade in so se le tal derzale. Smilila se mi je tako rekoč zemlja, ko sem ta stad premišljeval. Ne bil bi pa nikoli mislil, kolike živine se iz teh merčesov zredijo, ako bi ne bil vidil pozneje v Sirii že odrašenih, ki so visoko nad zemljo gosto skorej kakor sneg ferčale — tolike ali večí kot naj životniši, ki jih je pri nas kdaj viditi. O drugi priliki bom to strašno šibo jutrovilh dežel bolj natanko popisal, zdaj naj omenim le samo, kar sedanji jeruzalemski patriarh milgsp. Valerga o lanskih kobilicah piše.

V poslednjem snopiču „einsiedelskih letnikov“ zastran razširjanja sv. vere (št. 192) je namreč pismo imenovanega slavnega gospoda od 2. malega travna 1806, v katerem pravi o lanski letini v sveti zemlji: „Že je bila živinska kuga kmetijstvo hudo zadela in kmetovanje obtežila. Pričakovala se je torej le bolj pičla žetev; kar se prikažejo trume kobilic, ki so žalostno upanje zastran pričujočnosti še s strahom prihodnosti pomnožile. V manj kot dveh mescih se je to požrešno merčestvo tako strahovito zmnožilo, da je po ravni med Jeruzalemom in Jafo vse pokončalo: žito, smokve, oljke, pomoranče, nobena reč ni našla usmiljenja; v Nazaretu so se kobilice lotile celo lubja lesa, ki je za kurjavo.“

Stermé in z nekako grozo sem gledal ta stud in vprašal Arabca, kako te zverce imenujejo? „Žirád“ — mi odgovorí. No, si mislim, kakor nalaš! to ime so od Slovencev vzeli; prava „žirad“, ki vse „požrè“ in pokončá. Čehom so te zverce „konjički“, Rusom „saranče“, Madjarom „tücsok“ (kakor „tiček“) ali „saska“ reci „šaska.“ Lahi so jih imenovali „cavaletti“ (prav za prav „cavalette“); po francosko „sauterelles“; latinsko „locusta“ in v svetopisemskem jeziku „bruchus.“

Ker sem že patriarhovo pismo omenil, naj še nekoliko povém iz njega. Pravi nadalje: „K temu je bila prišla še kolera. Prebivavstvo v Jafo je bilo izdesetnila in razširila svoje pokončevanje do znojža judovskih (judejskih) gorá, prebivavstvu mesta (Jeruzalema) pa, je bilo v začetku viditi, da hoče prizanesti. Nekatere posamezne ljudi je bila napadla sicer mesca vel. serpana, potlej pa sta pretekla dva mesca, preden se je zopet koga lotila, in upati je bilo, da šiba pri tem ostane. Pa ni bilo tako. Od prvih dni vinotoka je jela v Jeruzalemu s toliko silo divjati, da jih je en sam dan 75 pograbila, akoravno se je bilo tisti čas prebivavstvo znižalo na 10.000 duš. Mislite si k vsem tem nesrečam še pomanjkanje živeža in dela, prejenjaje tergovstva, čisto prenehanje romarjev, in imeli bote obraz ali podoba našega življenja.“

Akoravno tudi to, kar patriarh nadalje piše, nekoliko pred moje popisovanje sega, naj vender tukaj omenim, kajti se dobro strinja s sedanjim časom. Pravi namreč, da te in take telesne nesreče je pa previdnost Božja v dušni prid misijonu obrnila. Katoliški misijonarji so do zadnje betvice vse poiskali, da so nesrečnim,

ki niso prav nič imeli, tegnili kruha ali pa dela. Več misijonarjev je bilo prisiljenih v ta namen še dolgove delati. Patrijarštvo je na vse strani prav veliko pomoč skazovalo, in pa v Jeruzalemu živež delilo med uboge. Poročniki raznih narodov so ta zgled blagoselno posneli. (Tako je pač velikrat, da drugi potrebe še le vidijo, kadar jim jih pokaže katoliška Cerkev, in posnemajo jo, ker spoznajo, da je to lepo.)

„Se bolj občudovanja vredni zgled,“ pravi dalje naznanilo, „je skazovala katoliška ljubezen do bližnjega med kolero. Od edinosti (katoliške) odločene ljudstva so bile skorej po vsih krajih zapušene od tistih, ki so o prihajajoči koleri pobegnili, akoravno se njih pastirji imenujejo: od naših pa ni ne en misijonar, ne en mnihi, ne ena naših usmiljenih sester nezvesta postala dolžnostim, ki so jih vezale po njih okolišinah. Ne le da so pritekali delit ss. sakramente, temuč bili so tudi zdravniki, strežniki in celo pokopovavci. V Kajfo so mnihi z (bližnjega) hriba Karmela prišli iz svoje tihe samote ter so pokopovali umerle za kolero; zakaj tolik je bil strah, da celo za denar ni bilo nikogar najti, ki bi bil hotel to bogoljubno delo opravljati. Na otoku Cipru je veliki namestnik patriarhov, g. Mihael Cirili, skazoval gorečnost, ki je vredna vsake hvale. (G. Cirili je grofu Maricourt-u, francoskemu poročniku v Larnaki, do zadnjih njegovih trenutkov pomoč skazoval in francoska vlada se je hvaležnega skazala ter je gosp. Cirili-tu poslala red „častnega kardela.“) Musulmani v Lidi so zapuščali svoje mertve ter bežali na deželo, — in tako so delali pri vsi svoji veri v „slepo naključje“ ali fatalizem, zavoljo kterega se sicer ne menijo za nevarnosti kužnih bolezni. Ta beg je naklonil misijonarju v tem mestu novo priljubljenost, da je djanje svoje svete službe razširil. Obiskoval je bolnike in jim stregel ter si prizadeval jim obudovati pobožne misli. Taki ubogi zapušeni so poslednjič sami prosili za sv. kerst. Rekli so namreč: „Pač dobro previdimo, da vaša vera je prava, zakaj le sama prava vera premore tako ljubezen navdihniti.“ In tako je doživel misijonar veselje, da je kerstil 25 odraslih in 75 otrok iz nejevernikov.“

„Celo drugoverci so bili prisiljeni očitno hvaliti darežljivost naših duhovnov. Protestanški časniki v Londonu in Carigradu, pa tudi listi razkolnikov so bili v tem ene misli. Poročniki, namestovavci nekatoliških deržav, so pošiljali patriarhatu v Jeruzalem vošila zavoljo obnašanja (katoliškega) duhovstva. Pa tudi svoje nejevolje niso zamolčevali, ktero jim je zbuđovala baboščerčnost duhovnov njih verstva.“

Enako lepe reči naznanjuje od usmiljenih sester po raznih mestih in pristavlja zgled iz Sajde (Sidon) ob času kolere. Truplo umerlega za kolero je bilo ostalo v zakljenjeni sobi, bodi si že iz pozabljivosti ali boječnosti. Več kot en dan se ni nihče našel, ki bi si bil upal v stanovanje. Greste pa v tem takem ondi blizo memo dve usmiljeni sestri, ki ste po navadi bolnike obiskovale. Slišite to reč in brez kacega družega pomočka razun s pušico kisa, v zaupanji na pomoč Božjo, greste v okuženo stanico in odprite okno. Gledavci, oserčeni s tem zgledom, pridejo in odnesejo merliča. Čez nekaj dni je bila ena teh serčnih sester kolero dobila in je tudi umerla. Imajo tudi že domače usmiljene sestre, ki jih imenujejo „arabske sestre“ in se pečajo zlasti s šolsko odrejo ter s katoliškim podukom arabskih otrok. Zastran teh junakinj, ki posebno po Sirii veliko dobrega delajo, pozneje kaj mičnega; zdaj pa nazaj na pot!

Kmalu ko smo začeli jezdariti navkreber, smo spoznali kaj so judovski hribci in hribi. Kdor ne pozná spretnosti arabskih konjičev, bi mislil, vse noge si morajo uboge živali polomiti po teh gerđih luknjah, jamah,

kuceljnih, soteskah, ko jim je velikrat skorej vsaka stopinja posebej ubirati in loviti zdaj med gostim debelim skalovjem, zdaj po ozkim robu, zdaj po dolgi pečini ene same skale sceloma, da se nikjer noga ne prime, zdaj zopet ob grozovinskih prepadih (zlasti unkraj Jordana in ob Libanu), da bi mislil, vse se mora stermoglaviti skorej v peklenške globočine. Tudi po naših krajih so sem ter tje po gorah take kozje pota, pa ne za konje. Vender pa se ne sliši, da bi se kake posebne nesreče godile, ker arabski konjiči vedo, kje imajo glavo, pa še bolj, kam je treba noge postavljati.

Okoli poldne smo pervikrat imeli kosilo pod milim nebom na nekem hribu. Med prijaznimi oljkami so dragomanovi ljudje pert raztegnili, pometali na okrog ploščike z nožmi, vilicami, kozarci iz lame, pa kruha in pomoranč; na sredo pa velik kup kuhanih jajc, suhih smokev, postavili veliko steklenko vina, ob strani djali vode v mehovih. Popotniki smo se vlegli okrog po tléh, kakor po kmetih kosci na travniku ali drugi delavci na polji, ko jim prinese gospodinja malico, kosilo, južino, ali kar si bodi enacega. Vsak si je poiskal hitreje ko je mogel svoje jedilno orodje in nihče ni gledal, kdaj ga bo kdo priganjal, kajti priganjal je tisti, ki se je že 6 ur makatal na konju kakor mizec ali sito v mlinu, pa vmes malo ali morebiti nič zalogljeja ni dobil. Vse je bilo veselo in dobre volje pri tej idilski ali pastirski pojedini. Za prvo jedjo so pri tacih pojedinah nasledvale nekatere sorte mesnine in na zadnje sir in druga suha roba, raztrošena po pertu. K sklepu je bila črna kava, ki jo je naš kuhar varil pri stari oljki. Imeli smo jo večidel po trikrat na dan. Take kosilca so terpele po eno uro, ali pa malo več ali manj. Treba je bilo nekoliko počitka in okrevanja, sej noge so bile po dolgi ježi več del že tako terde in mertve, kakor bi jih bil iz klade vzela. Konjiči so ravno tako hitro gledali kaj kerme si dobiti, kakor popotniki, ker bila je ondi trava in ni jim bilo treba meditirati.

Ni bilo čez tri minute, ko zasedemo in odhajamo, vstane taki vihar s ploho, da so se konji kar prčk od dežja obrnjeni ustavili in so se branili dalje iti. Ali k sreči v sveti zemlji dež in ploha več del ravno tako hitro odide, kakor pride. Tako smo skusili ravno ta dan večkrat. Imel sem pa seboj plaš po stari šegi, ki je bil moj velik dobrotnik; vergel sem dolgi rob čez glavo nazaj ter mi je služil za dežnik in za vso brambo: bil sem v naj večjem dežju ravno tako na suhem kakor doma v sobi. Taki plaš je na popotvanji povsod potreben — podnevi in ponoči, o dežju in o poldnevni vročini, ker tudi zoper to nekako brani. Moj čez 20 let stari plaš mi je naj boljši službe skazoval že poprej dvakrat v Egiptu, na potu v Rim, pa zdaj v Palestini: ne zamenjam ga s „kaftanom“ turškega sultana. — Imeli smo še 3—4 ure prav gerde poti in še nekaj hribov je bilo treba prekoračiti, preden smo doživeli redko srečo, prvič v življenji ozreti se čez sveto mesto in na Oljsko goro. Preden pa to povem, naj le še ob kratkem omenim nekatere kraje in pota od Ramle do Jeruzalema.

Poročilo Marijne družbe

zastran srednjo-afrikankega kat. misijona od l. 1865.

(Dalje in konec.)

Razun teh naznanil o. F. Pfeiferja sporoča odbor Marijne družbe še naslednje zastran srednjo-afrikanških misijonov sploh:

Misijon v Hartumu je napravil leta 1859 novo misijonsko postajo blizo egiptovske meje v Sellal-u, najbolj zato, da bi misijonarji, namenjeni v dalnjeje,

globokeje kraje, tamkej postajali, si opočili in se malo privadili ondotnega podnebjja. Ker pa Šellal, v mohamedanski Nubiji, kar nič ni mogel podpirati Hartuma v pravih misijonskih zadevah, in ker je veliko stroškov prizadjal, misijonarji pa se več niso tako obilno glasili za tiste kraje, so ga opustili in to naznanili „propagandi“ v Rimu. Ta pa je odgovorila po mil. škofu Vujčić-u, da želé sv. Oče, naj bi se postaja v Šellalu dala o. Ludoviku di Kasoria iz Neapeljna za izrejo zamorskih otrok.

Naj tukaj nekoliko omenimo o tem duhovnu.

O. Ludovik di Kasoria je iz reda oo. frančiškanov in kazal je že ko mladi duhovnik silno učenost v matematiki, fiziki in zlasti kemiji, pozneje se je lotil tudi lekoznanstva ali farmacije. Tudi je s privoljenjem svojih viših na lepem gričku blizo Neapelna, „Papo di monte“ imenovanem, ustanovil hospic za revne bolne duhovne. Hiša, ktero je bil od začetka najel za to blago početje, imenujejo sploh „Palmo“, ker zraven nje stoji častitljivo starodavno palmovo drevo. Ni bilo dolgo in omenjeno stanovanje je bila lastnina o. Ludovika. Bogat Neapolitanec namreč je bil zelo zbolel in slednjič so ga izročili o. Ludoviku, ki ga je k sebi vzel in z Božjo pomočjo v 18 mescih popolnoma ozdravil. Kmalu nato dobí menih listič z besedami: „To-le malenkost vzemite v znamenje moje hvaležnosti za preveliko dobroto, ki ste mi jo skazali.“ Priloženih je bilo 23.000 frankov, — ravno toliko, kolikor je veljala hiša pri „Palmi.“

Leta 1854 je peljal duhoven Olivieri dva zamorčka sabo po Neapelnu, kar ga sreča o. Ludovik, ki se v svojem življenji ni vidil zamorca, in šine mu nova misel v glavo: Sv. Frančišek, oče njegovega reda, je v sveti navdušenosti zaklical: „Atrika je moja!“ — kaj ko bi šlo po tem potu? In prosil je Oliviera, naj mu prepusti zamorčka za izrejo. Peljal je dečka v drugo nadstropje svojega hospica in začel z ukom. Prihodnje leto mu je plačalo več dobrotnikov vožnjo do Kaire in šel je s prošnjo do ondotnega napolitanskega konsula, naj mu kupi 12 zamorskih fantičev. Tem 12 sta se pridružila še dva egiptovska dečka prostovoljno, tako da je konec l. 1855 v „Palmi“ bilo že 16 atrikancev; leta 1865 pa 127 (54 dečkov in 73 deklic). Vsi ti se učé za atrikanski misijon, ker je o. Ludovik terdne misli: „Afrika se dá le po atrikancih spreobrniti.“ Deklice so v posebnem poslopji pod izrejo redovnic, ktere je neutrudljivi oče poklical iz Toškanskega. Naj pristavimo, da to veliko napravo zderžuje zgolj — keršanska ljubezen. Premožni ljudje vseh dežel podpirajo o. Ludovika in razne družbe, kakor Marijna bratovšina na Dunaji, bratovšina za podporo revnih zamorskih otrok v Kolinu mu pošiljajo podpore.

Lansko jesen je prišel o. Ludovik di Kasoria s tremi črnimi misijonarji, katerih eden je že duhoven bil, in s duhovnom Danijelom Kamboni-jem iz vstava „Mazza“ v Veroni na Dunaj in prinesel odboru Marijne družbe pisanje kardinala Barnabó-ta, v katerem razodeva že omenjeno željo sv. Očeta zastran Šellal-a, pa da je sklenjeno katoliške misijone napraviti po vsi srednji Afriki in jih izročiti oo. frančiškanom, pa duhovnom iz vstava Mazza v Veroni.

Odbor je bil zelo vesel tega naznanila, vendar je precej povedal oo. Ludoviku in Kamboni-u, da Marijna družba ni zmožna z gotovimi zdatnimi pripomočki leto na leto tega velikega početja podpirati, ker se je bratovšina zavezala le misijonišče v Hartumu z vsim potrebnim preskerbljevati. Da bi se pa o. Ludoviku saj začetek polajšal, darovala mu je Marijna družba vse pohišje, cerkveno obleko, knjige itd. itd. v Šellal-u, kar je nekaj tisoč gold. vredno, tako da bo o. Ludovik brez vsih stroškov lahko prevzel in začel misijonsko postajo. —

To je odbor naznanil kardinalu Barnabó-tu, ki se mu je pozneje s pismom lepo zahvalil za velikodušno podporo, pa tudi zraven bratovšine silno prosil, naj bi vendar le tudi Šellal s kakim letnim doneskom podpirala.

Akoravno je bilo zelo težavno spolniti to prošnjo, si je vendar odbor ni upal popolnoma odbiti. Iz pisanja namreč kardinalovega se je vidilo, da ga je volja do družbe v Lijonu se obrniti, če ga ne uslišijo na Dunaji; če bi se pa bilo to zgodilo, prišel bi bil Šellal pod francosko varstvo. Ker je pa že prej avstrijski veliki konsul v Egiptu opomnil Marijno društvo, da je zelo tehtno, da ostane misijonišče v Šellal-u v avstrijskem varstvu in da naj družba to skerbi, je sklenil odbor leto na leto pošiljati v Šellal po 1200 frankov v podporo. To je naznanil kardinalu pa mu pristavil, da tudi še zanaprej ostane ta postaja lastnina Marijne družbe, in da ne smé nikoli v drugo kakor v avstrijsko varstvo priti. —

Večkrat se je govorilo, kako dobro in potrebno bi bilo, ako bi se v Hartumu dal pri misijonu napraviti tudi vstav za odrejo ženske mladine. O tej zadevi je pisal avst. konsularni opravnik v Hartumu odboru 4. aprila 1866 sledeče: Naj smém še opomniti, kako važno bi bilo, da bi se v Hartum za zmiraj poklicale dve redovnice za odrejo ženske mladine v Hartumu, kjer se nobene šole ni za-njo. S tem bi si misijon pridobil serca vsih prebivavcev, in o. superior pravi, da bi to ne bilo nemogoče.

Odbor dobro prevede, kako imeniten je ta svet, ali kaj, ker nima zadostnih moči. Res, da se srednje-afrikanski misijon od vsih strani še dosti podpira, ali vendar manj ko poprejšnje leta. Če se tedaj pomisli, da družba vedno misijonišče v Hartumu z vsim potrebnim preskerbljuje, kakor n. pr. s platnom, z narejenimi raznimi oblačili, s suknom in drugačnim blagom, s plah-tani, obuvalom, z zdravili, . . . z vinom, s semeni, rajzem, moko itd. — in pa še večkrat na leto, pa da tudi vožnja do tje velike veliko stane, in da k vsemu temu pride še novi odnesek za Šellal; je lahko verjeti, da se za zdaj družba ne more lotiti te prekornostne nove naprave, sosebno ker mora vendar še nekaj premoženja zmiraj hranjenega biti, ko bi nenadoma prišlo kaj posebnega. Tudi misijonsko poslopje se ne more vzdigniti za eno nadstropje, kakor je o. superior prosil zavoljo zdravja.

Odbor Marijne družbe se slednjič obrača do premil. škofov s prošnjo, naj bi v skerb vzeli srednje-afrikanski misijon in tudi svoje vernike spodbujali k milim darovom za ta misijon, da bi se sčasoma tudi te dve želji družbine spolniti mogle. Potem sklene sporočilo s preserčno zahvalo do vsih misijonskih prijatelov in podpornikov.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. 9. t. m. so milost. knez in škof birmali v Kamniku 1148 otrok. V Špitaliču so pa 11. t. m. cerkev posvetili in 372 otrok birmali. Prihodnje nedeljo bo birmanje v Cerklah, drugo nedeljo pa v št. Rupertu birma in posvečevanje vel. altarja.

— Teržaški škofijski list, snopič mesca velikega serpana, naznanuje častitemu duhovstvu spis v Danici: „Tri mesce na Jutrovem,“ in pristavlja, da tisti gospodje, kateri bi želeli posebej natisnjene bukvice tega spisa imeti, smejo svojo željo razodeti tudi p. n. gospodu Jožefu Kovačiču, korarju Teržaške stolne cerkve. — Za ta dobrotni in nepričakovani ozir: naj priserčniši zahvala! Vr.

— Kolera po malem sem ter tje rogovili. Pobrala je nagloma tudi g. Vinc. Hribarja, stavca v Blaz-

nikovi tiskarnici, ki je več lét z neutrudljivo pridnostjo tudi „Danico“ stavil. Naj bo torej njenim bravcem v spomin in molitev priporočen; tamkaj pa:

Naj prava mu Danica
Bo mogočna besednica,

Tudi po deželi na več straneh se kolera prikazuje. Čudno je, da v tacihi časih se ljudem ljubi plesati! Hočejo mar kolero s šumom in vrišom odganjati, kakor kobilice?

— 27. t. m. bo imela slovenska matica veliki zbor.

V Horjulu bodo 30. t. m. ondotni častitljivi, vseplosh spoštovani fajmošter g. Aleš Jerala imeli drugo novo ali zlato mašo.

Z Zalega loga naznanjajo g. fajm. A. Pintar, da podobice za bratovščino sv. Detinstva so oni dobili od prečast. gosp. opata v Celji, Matija Vodušek-a, in da tudi on sam jih more oddati kacihi 50. — To na večkratno vprašanje po teh podobicah.

V sent-Rupertu bodo mil. škof 30. kim., to je, 19. nedeljo po Bink. ondotni znani novi altar slovesno posvečevali. Prijatli umetnosti, domorodci, ki radi občudujejo dela domačih umetnikov in ljubijo lepoto hiše Gospodove, naj bi gledali, da se te slovesnosti vdeležé. Znano nam je, da bodo dobro sprejeti. Znano je tudi, da kamnitni gotiški oltar je izdelal g. Toman; tabernakelj gosp. Zadnikar, in altarno podobo zmalal gosp. Volf, — vsi v Ljubljani.

Izpod Mihovega grada na Dolenskem 10. sept. („Nov.“) Komaj je preteklo 18 dni, kar sem Vam, ljube „Novice“, žalostnega serca naznanil, da je bila 21. avg. strašna nevihta z debelo točo tukajšnje podgorce zadela in jim lep kosec kruha vzela; vendar pa je bila takrat še sem ter tje obvarovana kaka njiva z ajdo, prosom in koruzo; al včeraj nas je pa spet tako strašna nevihta, in še veliko hujša toča udarila. Ob štirih popoldne se je bilo nebo naglo zatemnilo, strele so sem ter tje švigale, lilo je pa s točo vred kakor iz škafo, strah je bil tak, da še nikoli tacega ne pomnimo. V Vinivasi, v Koncu in v Germu podgrajške fare, na Cerovcu, v Dolžu itd. štopiške fare je po njivah in vinogradih do čistega vse pokončano. Toča se še danes vidi in se bo še tudi jutri in pojutranjem videla nakupičena v jarkih, kamor jo je strašna povodenj gnala. Oh, Bogu se usmili! Kaj bo? Ljudje hočejo obupati. — Vinavaščani so v malo letih že trikrat pogoreli in na beraško palico prišli; zdaj jih je pa še nesreča zadela, da ne bodo nekteri ne zernca ajde, ne kaplje vina dobili. — Ljube „Novice“, prosite v imenu teh usmiljenja vrednih siromakov miloserčne dobrotnike milih darov, in če jih kaj dobite, pošljite jih meni, da jih berž najpotrebnišim razdelim, da si bodo vsaj kak funt moke kupili. V serce se mi smilijo ti reveži, pa jim ne morem pomagati drugač, kakor da za-nje terkam na vrata dobrotljivih ljudi.*) J. Orešnik, fajmošter.

Iz Tmina. — Veselo svečanost smo obhajali v našem tergu 26. vel. serpana: daroval je namreč mladi duhoven g. France Smrekar, iskreni Slovenec, Bogú prvo svojo sv. daritev. Dolina vsa je bila k visoki slovesnosti privrela, pa tudi obilna duhovščina iz okolice je s svojo nazočnostjo mladomašnika počastila. Govoril je slovesni cerkveni govor blagi ljudoljub č. gosp. Lovro Sušnik, župnik v sv. Krizu pri Ajdovščini, s priserčno besedo: prepevali pa so prav serčno domači pevci in pevkinje. — Po cerkveni slovesnosti je bilo pošteno pogostovanje, kakor je sploh o takih godéh po Slovenskem navada; tudi ondi je donela mnoga poštena pesem. Bil je res lep dan, ostal mi bode v prijaznem spominu.

Tebi pa, dragi prijatelj, naj za spomin na Tvojo prvo daritev te-le besedice položim na serce:

Sonet.

Daritev bodi Ti življenje celo:
Oltar naj lepši — serca je oltar,
Ljubezen sveta v njem — nebeški žar,
Gospodu dar je vsako blago delo.

O naj bi ne pogasil se nikdár
Ti čisti oginj, da bi zmir veselo,
Enako kresu, Ti sercé gorelo,
Bogú in rôdu žgalo vredni dar! —

Odločno odpovej se svoji sreči,
Goreče išči bližnjim jo doseči:
Živeti sebi verli mož ne smé!

Iz tuje sreče njemu blagor klije,
Veselje drugih njemu v óku sije,
In tuja tuga mu meči sercé.

V.

Na Premu bo kvaterno nedeljo, 23. tega mesca, blagoslovljen glavni kamen nove farne cerkve, ktera se je pred nekaj tedni z Božjo pomočjo začela zidati. Prijazno so povabljeni k omenjeni slovesnosti vsi prijatli, podporniki, dobrotniki in dobrotnice Prenske cerkve, kterih s preobilnimi skerbmi obteženi gospod oče ne vtegnejo posebej vabiti.

Izpod Krasa. 1. kimovca. Zdaj imamo dveletne Drobtinice v rokah, ki so nam tolikrat napovedane pozno le vender izšle. Kakor njih predgovor sporočuje, obsegajo zopet mnogo podučnega, pa tudi kratkočasnega za pošteno dušno veselje; podajajo nam pa tudi pelinovca pokusiti, omenivši, da kakor stvar kaže, je le malo upati, da bi XX. letnik leta 1867 na dan prišel, ker le malo pomoči dohaja od slovenskih pisateljev, in da pred vsem oddelka za življenjopise in šolske reči čedalje manj tvarine dobivata.

Pa Slovenija šteje posebno med mlajšim zarodom čuda rojakov, ki so v maternem jeziku popolnoma izurjeni, v pretečeni dobi pa mnogo oseb vsakega stanu, ki bi dostojne bile, da se v pozabljivosti ne utopijo. Hajdi! mladi Slovenci, poprimite se torej zgodovine pretečenih in sedanjih časov, in mičnih pa podučnih življenjopisev Drobtinice gotovo ne bode manjkalo. Gospodje kateheti in šolski učitelji, ki se pečate in trudite že mnoge leta s šolsko mladino, zapisujte svoje dotične skušnje in tako bodo dobivale Drobtinice tudi v šolskih rečéh mnogo zaželene tvarine.

Posnemajte, verli mladi Slovenci, gledé na dosihmalne slovenske pisatelje, nekdanje gerške mladenče, ki so očetom, kadar so jim svoje junaške dela pripovedovali, vselej naravnost odgovorili: „In vender vas bomo mi prekosili!“ —

Sedaj se pa prederzujemo pohvaljene Drobtinice zastran IXX letnika tudi nekoliko ob kratkem pretresovati. V Wallandovem življenjepisuh nahajamo str. 121; takó-le natisnjeno: „Koliko so pa pri presvitem cesarju Francu I (Walland) veljali, se iz tega prav lahko predvidari, da so na njih priporočenje sledeči duhovni goriške škofije: . . . in Godeasi Jožef za viši škofa zaderskega in za poglavarskega svetovavca v Dalmaciji izvoljeni bili.“ — Ne! to bi bilo rakovo pot iti. — Logično gre to tako-le: škof Walland so Godeasi-a, poglavarskega svetovavca v Dalmaciji, priporočili in že davno so v črni zemlji počivali, ko Godeasi, naj prvo spljetski škof in po tem zaderski nadškof postanejo.

Slovenska gerlica, ki je pa nekako shujšala, nam podá za slovo: „Leseni križ —“ skoz in skoz moralno pesem, pri kateri se vidi, da je pesnik namen imel jo izpeljati z ženskimi asonancami, ki se pa pogosto pogre-

*) Na željo gospod fajm. Orešnika tudi Danica razodeva enako prošnjo.

šajo. Kakor štajersko-slovensko narečje, tako ta mala prehitljeja menda nista reč pisateljeva.

Iz Tersta, 5. kimovca. Kar je junaški Tegethof s svojo slovensko zmago pri Visu laško prenapetost tudi na morji djansko ukrotil, se je jelo pri nas bolj gibčno živeti. Svetilnik po noči zopet obrača svojo previdno glavo, nasip ali molo svetega Karola s svojo prijetno svečavo sprehajavcu prav tako razveseljuje oči, kakor bližnja vojaška muzika serce. Pa vendar s tem ni vse storjeno. Rodil se je namreč pri nas o času letošnje vojske slovensk Benjamin, ki ga drugač tudi „Teržaškega ljudomila“ zovejo. Dolgo let želi živeti in med drugim zató naj več, da bi se nanj obračal svetilnik iskrenih Slovencev, ki naj bi nasip, kterege je zoper zastarane vraže postavil, z zedinjenimi močmi podpirali. Njegova beseda je gladko-tekoča, domača, posebno za kmeta podučilna in kratkočasna. Pristavimo še, če se bo kakor dosihmal moralno vedel, da mi ga blagi Danici, njenim bravcem in Slovencem sploh serčno priporočimo.

Pristavek: To sporočilo nas je prav razveselilo; naj se Slovenci marljivo ozirajo na mlade teržaško-slovenske časnike, katerim to vošimo, kar gosp. dopisnik zastran npravnosti in rabe za občinstvo pri „Ljudomilu“ hvali. — Vr.

— Prvega tega mesca je obiskala mehikanska cesarica Šarlota ranjene mornarje v Tonelovi hiši, pohvalila Tonela, tolažila ranjence. — Mehikanski cesarovič Iturbide, ki ga je cesar Maks posinovil, je prišel k cesarici v Miramar. — 1. t. m. so postavili temelj naj večji kupčijski ladji z imenom Tegethof. — Že 900 mornarjev je Tegethof domú poslal. — Za kolero je do 14. t. m. umerlo v Terstu 148 ljudi („Primorjan.“)

— 11. kimovca. Tukaj v Terstu kolera moč dobiva; umerje jih po 30—40 na dan.

Iz Tersta, 16. kimov. Naši hrabri vojaki so nas pretečeni teden s svojim brodom zapustili in jo proti Pulu odjadrali. Serčno radi smo jih med seboj vidili in imeli, samo ples na mogočnem parobrodu Kajzerju množici ni kaj všeč bil, ker nas je ravno Božja šiba obiskala, ki še zdaj prenehala ni, to je, žalostna kolera. Lepo znamenje upanja v Boga, da nam bo to šibo milostivo odvernil, je pa to, da ljudje vsakega stanú in starosti pogostoma k mizi Božji prihajajo. Prav tako, blage kristjanske duše!

Iz Istrije tudi le žalostne novice prihajajo. Letina se je že tako pičila pričakovala, kar še verh tega, in posebno pazensko in labinsko okrajino toča tako pobije, da ubogim ljudem razun golega življenja nič ostalo ni. Bog se usmili!

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Pravijo, da deželni zborov ne bode več pred novimi volitvami; še le novo-izvoljenim poslancem za deželne zборе se imajo predložiti nasledki obravnáv z Madjari zastran Ogerskega.

Odkar se na Večeru mir dela, je jelo po Jutru zmiraj hujše vreti. Na Kandii in po Grecii šumi; Druzi neki zopet Maronite napadajo, celo Jožef Karam, pravijo, je ranjen v boju; v ruski Kavkazii se je rogovilstvo vnelo zoper Ruse in poglavarja ruskega iz Suhum-Kalè so celo umorili itd.

Benečija utegne zdaj pri glasovanji, čegava bode? zopet doseči, po čemur že tako žaluje, namreč: da bi bila zopet samovlada. Odgovarjala bode namreč na vprašanja, ali hoče: 1) francosko, 2) laško, ali pa 3) svojo lastno vlado imeti? Napoleon hoče prosto glasovanje; v ta namen privija Viktor Emanvela, da mora vso svojo vojno o volitvi iz Benečijskega vzeti, še celo

nekaj francoske vojašine ima priti na Laško v varstvo svobodne volitve. Ta tirjava se pa silno kadi Lahunom in govori se, da se Francija in Italija že nekako pisano gledate.

Na Dunaji šumi, da so se Prusija, Rusija, Amerika in Italija zedinile reševat vprašanje na Jutru s pristavkom, da Polonija zopet vstane. Kaj pa Napoleon preče, kaj Avstrija, ako bi na tem kaj bilo?

Močno se govori, da se bo cesar Maksimilijan mehikanski kroni odpovedal. Napoleon bi se bil tedaj tukaj opekel, ker 650 do 700 milijonov fr. s tem zgubi Francija.

Z Moravije piše „Blah.“: Za Čehi je terpela v vojski največ sesterska Morava. Tudi tam je bilo po mnogih krajih vse pobrano, tako da marsikteremu duhovnu še vina za predrago daritev sv. maše ni ostalo. Po mnogih krajih silno razsaja kolera, posebno v dubski duhovni. V soseski Sokolu je že umerl vsak šesti mož. Najpred je divjala med vojaki pruskimi; umiralo jih je vsak dan velike množice, n. pr. pri eni baterii 16 čez noč. Duhovni pastir je ves čas na slami prenočeval, Prusaki so se pa po posteljah zibali. Stiska in pomanjkanje je bilo nezmerno; vse po polji je preteptano itd.

Praško nadškofijstvo kliče k molitvi, ker se kolera razširja. Po sv. maši molijo očenaš, čeešenamarijo in molitev: „Bog, ki nočeš smerti grešnika“ za odvernjenje šibe, Čehi ji pravijo „metla“ Božja.

Valerijan Jirsik, buđejovski škof, je imenovan prvi skrivni svetovavec Nj. c. kr. apost. veličanstva.

V Podstatu (na Moravskem) je nastal 28. p. m. hud požar, ki je pokončal 400 hiš, grad, en farovž in obe cerkvi. Tudi precej ljudi je žalosten konec storilo v plamenu. — Še kaj strašnejega se je zgodilo nekaj pred v Trutnovu (na Českem). Po bitvi pri Kraljevem gradu so Prusji priperli v Faltis-ovo veliko tovarno (fabriko) 2700 avst. vjetih vojakov. Po neprevidnosti se je ogenj vnel v tretjem nadstropji, kjer je bilo neizrečeno preje, prediva in tacega nakopičenega. Ves gornji del poslopja je bil kmalo v ognji. Vojaki so vpili, letali sem ter tje in skakali skoz okna na tla, samo da bi živi ne zgoreli, če si tudi noge polomijo; vendar jih je veliko zgorelo in povsod so v pogorišju viditi ogorele človeške kosti. — Kdo bo dvomil, da tudi dopušenje tacih strašnih dogodb je kazen za hudi ogenj človeških strast, ki ga malokdo hoče več gasiti.

V Krinici, toplicah na Galiskem, je bila 30. u. m. keršena vsa družina ondotnega tergovca Šimona Grünberga, deset oseb, ki so iz judovstva v katoliško Cerkev prestopili, namreč mož, žena in njunih sedem otrok in en bliženj sorodnik. Po sv. kerstu sta bila oče in mati po katoliškem obredu poročena. Botri, botre in priče so bili naj več imenitno osebstvo izmed topličarjev: knez in kneznja Jablonovski, grof in grofnja Stadnicki, grofnje Vodzicka, Miačinska, Losova, grofi Borokovski, Bobrovski, Romer in drugi. Pri gostovanji je neki baron spregovorivši razložil imenitnost ravno dokončanega svetega djanja. (V. Fr.) To je lepo znamenje tudi za to stran, da poljsko plemstvo posebno spoštuje in časti svojo sv. katoliško vero. —

Parsko. Naši vojaški kaplani so nezadovoljni, pravi „Volksbote“, kakor piše „Blahovest.“ Vojni še skazani niso bili (predstavljeni), službe Božje se niso opravljale, pred nobeno bitvo jim ni bilo znamenje dano, da naj bi k vojni nekoliko podbudnih besed spregovorili ali jim odvezo podelili. Niso jim dali voza za altar in drugo potrebno; tudi konja ne, da bi po vaséh raztresene bolnike in ranjene ložej mogli obiskovati. Svoje mesto v bitvi so si mogli sami poiskati, pa tudi od ondod so nektere deleč nazaj gonili. Ni tedaj čudo, da so tudi pred častniki svojo nezadovoljnost razodevali,

rekoč: „Vojska se je začela brez Boga in na zadnje ne bo za kaj Te Deum-a (zahvalne pesmi) peti!“ Vender pa nikar ne mislimo, kakor da bi bolni, ranjeni vojaki ne bili zdihovali po duhovnu. O polnoči po bitvi pri Küssingen-Nüdlingen-u se je vernil vojaški duhoven z bojiša z okervljenim obrazom in s kervavima rokama. Opomnjen na to, da je okervavljen, je odgovoril: „Te madeže imam od ranjenih, kateri so me kuševali in me za roke stiskali.“ Pač ni čudo! Mlada kri teče in srce umira deleč od očeta in matere; — ni brata ne sestre vpričo za kako postrežnico in ohladilo. Na hladni zemlji pojemlje zadnje dihlike in morebiti še pod jarnom težkega zadolženja. O kako blažena je roka, ki ga grehov odveže in ga z nekaterimi besedami pomilva in potolaži!

Z Monakovega pripoveduje „Salzb. Ktz.“ to-le žalostno dogodbo iz nesrečne nemške vojske. V bitki pri Rossbrun-u je prebodel eden Parcev pruskega vojaka, kateri je zavpil: „Gospod Jezus! moja uboga žena, moji otroci!“ in se je zgrudil mertev na zemljo. Te besede so se unemu vojaku tako globoko v srce zagojzdile, da se ga je od tistega časa lotila mračna otožnost. V bolnišnico odpravljen je neprenehoma ponavljal une besede umirajočega nasprotnika svojega; 8. vel. serpana je bil v polni besnosti v norišnico odpeljan.

Rusko. Ruska vlada je zaterla rimsko-katoliško škotijo kameniško v Podolju. — Gubernator Tolstoj je bil razpisal poskus za spisanje katekizma; ali od 100.000 in več ruskih duhovnov ni ne eden poskusil darila dobiti.

Angleško. Gosp. Gurdon, anglikansk fajmošter v Asingtonu, je mesca svečana t. l. oznanil, da bo svojo službo pustil in se vernil k edinosti sv. vere. 500 libram šterlingov ali 3500 tolarjem na leto se je s tem odpovedal. (Hl.)

Iz Anlezy-a pišejo, da tudi na Francoskem je huda kolera; le po 4—5 ur terpi bolezen. Ljudje pokoro delajo; naš gosp. fajmošter je vsak večer do 11 v spovednici, pišejo iz ravno omenjenega kraja.

Iz Azije. V Tibetu je umerl ko mučenec katoliške Cerkve misijonar Gabriel Durand. Štirje mandarinji z neverško derhalijo so ga preganjali na njegovih apostolskih potih, in ko je šel čez neki most, ga je eden mandarinov vstrelil. Prebivavci občine so ga našli v globini in pokopali s pomočjo družega misijonarja. — V Koreji sta mučeniško smert storila dva škofa s Francoskega s 7 duhovni in veliko verniki. V cesarstvu Anamu, v zadnji Indii, je 57 misijonarjev, 248 domačih duhovnov in 507.000 katoličanov. (Hl.)

Iz Amerike 29. mal. serp. je milvokijski škof Henri z veliko slovesnostjo posvetil poljsko cerkev sv. Stanislava. Do 50 poljskih rodovin je kupilo od protestantov tempelj in šolo in so pre naredili poslopja v katoliško cerkev. Imajo pa Poljci v milvokijskem škotijstvu še dve drugi cerkvi: sv. Jožefa v Portage-Cownty (r. Portedž-Kavnti) in sv. Vaclava ob Misisipu. (Hlas.).

Na polju kervavega boja.

Pred sovražnika dospeli,
Ze odvzelo smo prejeli,
Dal nam jo častiti naš kaplan,
Nas osercil, vošil srečni dan.
So nam grehi odpušeni,
Vsi veselji, srečni smo;
Z lahkim srcem v boj ogujeni
V Boga vrlani pojdemo.

Strašna ura se vzdigaje,
Grom kanonov udrihuje:
Kri junaška, upaj le v Boga,
Ko sovražna moč buči, rožlja!
Tukaj brate! mi smo zbrani
Na kervavem polju zdaj,
Komur krogla glavec rudi,
Revož zverne se nazaj.

Kamerate vidim drage,
Prelivati smertne srage,
Hladno zemljo gorka kri kropi,
Smertna senca obdla tovarše mi.
Ze premnogi so končali
Serčno svoj vojaški stan,
Morebit' tud mi zaspali
Bomo dans ali drugi dan.

Starši, sestre ino brati
Zdihajo doma na trati,
Njih sinovi tukaj pa serčno
Hladnemu se grobu bližajo.
So junasko se bojvali,
Več ne morejo se zdaj,
Drago so življenje dali,
V pokoj šli na vekomaj.

Nas pa krogla ni zadela,
Tudi sablja ne požela,
In če bude v bitvo drugi čas
Svitli cesar v novo klical nas:
Ljubi Bog pri nas ostani!
In če krogla prileti,
Če sovražna moč nas rani:
Bog bod' z nami večne dni!

Moč sovražna samopašna,
In ti vojska res prestrašna!
Domovini sinke ti kosiš,
Mnogo mater žalostnih storis!
Domovina hrabrim stavi
Slavnih del svetil spomin,
Mat' slovenska joka, pravi:
„Kje je moj preljubi sin?“ —
Lojze Drobnič,
desetnik.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Umerl je 16. t. m. g. Jož. Rogelj, lokalist v Strajni, in lokalija je 19. t. m. razpisana. Lokalija Golo je 7. t. m. razpisana. —

V goriški nadškofii. Prečast. g. Jan. Abram, kaplan pri svitem nadvojvodu Ludviku, je postal korar pri stolni cerkvi v Gorici. Dalje so naslednji čč. gg. tako-le postavljeni: Jož. Gergolet, kaplan v Lučniku, je dobil vikarijo. sv. Martina na Krasu; namesti njega postane prvi kaplan v Lučniku dosedanji ondotni drugi kaplan Jož. Kavčič (Caucig); drugi Lučniški kaplan je izvoljen novomašnik de Savorgnani Cene; Jože Žei, kaplan v Kampolongi, pride za kaplana v Koprivo; namesto njega v Kampolongo novomašnik Jan. Visintini; Pav. Fabris je postal nunski spovednik v Karminu; mestni kaplan pri sv. Ignaciju v Gorici Matija Škodnik je stopil v kapucinarski red; novomašnik Jan. Mantoessi je dobil kaplanijo v Gradi ob morju. Novomašniki so postavljeni: Ant. Mihelj za kaplana v Štaniel; Jože Golja za kaplana v Podberdo; Jakop Pušič (Pussig) za kaplana v predmestje sv. Roka v Gorici. Jan. Galli, vikar v Pieris-u, gre za ekspozita v Vermeigliano; namesto njega v Pieris gre prvi kaplan v Ronku Andr. Furlani, in v Ronko, za kaplana pride vikar Vermeiglianski. — Umerl je 1. vel. serpana namestnik v Belvederu gosp. Mih. Pecorari. R. I. P.! — Gg. Štefan Brezan gre za duh. pomočnika in učenika v Opače selo; namesti njega pa za kaplana v Vilese novoposvečenec g. Anton Franzot.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. „Parochus, in gratam 25. anniversarii presbyteratus sui memoriam, ad impetrandam dignam et fructuosam numeris sacri administrationem, ac consequendam die iudicii Dei misericordiam“ 1 križavec. „Neimenovana dobrotnica, ki prosi pravega spoznanja, pomoči v vsih svojih dušnih potrebah in spreobrnjenja grešnikov“ 1 križavec. — Dobrotnica 1 gld. 1 dvajsetico da bi Bog sovražnike sv. Cerkve ponižal. — Neimenovani iz Gorenškega: Sv. Oče! sprositi mi sv. blagoslov Božji na duši in telesu, ter moč, da bom mogel svoje podložnike prav vladati. Srebrni tolar za 2 gold. st. den. — „Kralju-papežu“ 4 gld. — Fajmošter prikriti, ki želi srečno zadujo uro izprositi, 2 gold. — Bog! Ti papeža in Rim me gočno vari, ki zapušajo ga kralji in cesarji 1 gold. (Dalje prihod.)

Za afrik. misijon. Dobrotnica iz Š. pri Kr. 1 gld. 40 kr. — Urš. Sk. 1 gold. — Neka dobrotnica 1 gold.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. A. P.: Zaznamnjano. Zastr. spom.: Ne kaj posebnega. — G. J. G.: v G.: Odg. in drugo hvaležno prejel. — G. Fr. v G.: Preljeli hvaležno in obdali. — G. A. N. na K.: Bomo poskusili. — Opomba „reklamacije“ da kdo kacega lista ni prejel, naj se vselej pošiljajo „založništvu.“ in ne vredništvu.